

נא לא להוציא מביהכ"נ עד יום ב'
ואם בדעת הגבאים לגונוזו במוצ"ש,
ניתן לקחת במוצ"ש.

דבררי היהימם

דרשות ומאמרים
מלאים וגדושים בדבקות ואהבת ה'
מלווים בסיפורים מלהיבי הנפש
על סדר

ראה

◆ במעלת נתינת המעשרות ◆

נכתב בעזרת החונן לאדם דעת
על ידי
יוסף חיים ב"ר דניאל זצ"ל אליהו

הוקדש לרפואת
מיכל בת דינה גבסי הי"ו
לרפואה שלימה במהרה
בתוך שאר חולי ישראל אמן

כל הזכויות שמורות

למחבר

לפרטים

054-8428679

לקבלת החוברת ניתן לשלוח
בקשה לכתובת המייל:

D0548428679@gmail.com

וכן ניתן להוריד דרך אתר דרשו
תחת השם "גליון דברי חיים"

ראה

במעלת נתינת המעשרות

עֶשֶׂר תַּעֲשֹׂר אֵת כָּל תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ הַיֵּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה: (דברים יד כב)

תרומות ומעשרות

איתא במדרש תנחומא: עֶשֶׂר תַּעֲשֹׂר – רבי לוי פתר קרא, בְּזֶה שָׂאִינוּ מוֹצִיא מַעֲשְׂרוֹתָיו כְּרָאוּי. דְּאָמַר רַבִּי לֵוִי, מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שְׁהִיָּה מוֹצִיא מַעֲשְׂרוֹתָיו כְּרָאוּי, וְהִיתָה לוֹ שָׂדֶה אַחַת וְהִיתָה עוֹשֶׂה אֶלֶף מְדוֹת, וְהִיָּה מוֹצִיא מַעֲשְׂרוֹתָיו מִמֶּנָּה מֵאָה מְדוֹת לְמַעֲשֵׂר, וּמִן הַמּוֹתֵר הִיָּה מִתְּפָרִיִס הוּא וּבְנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ כָּל יָמָיו.

בשעת מיתתו קרא לבנו, אָמַר, בְּנִי, תֵּן דַּעְתְּךָ עַל שָׂדֶה, כֶּךָ וְכֶךָ מְדוֹת הִיא עוֹשֶׂה, וְכֶךָ אָנִי מוֹצִיא מִמֶּנָּה מַעֲשֵׂר, וּמִמֶּנָּה הִיִּתִי מִתְּפָרִיִס אָנִי וּבֵיתִי כָּל יָמָי.

שָׁנָה ראשונה, זֶרְעָה הֵבֵן אוֹתָהּ וְעָשְׂתָה אֶלֶף מְדוֹת. הוֹצִיא מִמֶּנָּה מֵאָה מְדוֹת מַעֲשֵׂר. שְׁנֵיָה, נִכְנַס בּוֹ עֵין רָעָה, וּפְחַת הוּא עֲשָׂרָה, וּפְחַתָּה הִיא מֵאָה. שְׁלִישִׁית, פְּחַת הוּא עֲשָׂרָה, פְּחַתָּה הִיא מֵאָה. וְכֵן רַבִּיעִית וְחֲמִישִׁית, עַד שְׁעֵמֶדָה עַל מַעֲשְׂרוֹתֶיהָ.

כְּשָׂרָאוּ הַקְּרוֹבִים כֵּן, עָמְדוּ לְבָשׁוּ בְּגָדִים לְבָנִים וְנִתְעַטְפוּ לְבָנִים וְנִכְנְסוּ אֶצְלוֹ. אָמַר לָהֶם: לָמָּה בָאתֶם, לְשֹׁמֵחַ עַל אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁנִּדְוָהוּ?

אָמְרוּ לִיָּהּ, חֵס וְשָׁלוֹם, לֹא בָּאֵנוּ אֶלָּא לְשַׁמַּח עִמָּךְ. לְשַׁעֲבֵר הָיִיתָ בְּעַל הַבַּיִת וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּהֵן, וְעַכְשָׁיו נַעֲשִׂיתָ כִּהֵן וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעַל הַבַּיִת. אָמַר רַבִּי לֹוִי, מִפְּחִית שָׁנָה מִן שָׁנָה עָלִי עֲדָנָא. לְפִיכָךְ מֹשֶׁה מְזַהֵיר אֶת יִשְׂרָאֵל, עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר.

על פי זה מבאר האלשיך הק' שזהו פירוש הכתוב, "עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר אֶת כָּל תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ הַיֵּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה" התורה מצווה את האדם לעשר כראוי, שאם לא כן, השדה תוציא יבול מועט, עד כדי שהמעשרות שהיה מוציא בתחילה, זה יהיה התבואה שתוציא לו השדה בכל שנה, וכמו המעשה שהיה.

ומאידיך אומר האלשיך הק', כמו שכשהוא ממעיט ימעטו לו מן השמים, כך המוסיף מוסיפין לו, ואם יתן מעשרותיו בעין יפה, יהיו הולכין ומוסיפין לו מן השמים, עד כדי כך, שמה שהשדה הייתה מוציאה לו בתחילה, עכשיו זה יהיה רק המעשרות שלו.

וזהו שהתורה אומרת "עשר" ועל ידי כן תתעשר, שתוציא בתורת מעשר את כל תבואת זרעך, ואת כל שיעור תבואת זרעך היוצא השדה. וזהו שנה שנה, כי בכל שנה יהיה הוא יתברך הולך ומוסיף לך לפי מה שתהיה הולך ומוסיף בעין יפה, עד היות מעשר תבואתך כשיעור כל מה שהיה מוציא השדה. כי כשיעור כל מה שנהוג להוציא יהיה המעשר מאשר יצא כברכת ה' אשר נתן לך:

עוד מביא המדרש שם מְעֵשָׂה בְּאֶחָד שְׁהִיָּה כּוֹנֵס יַיִן וְשֶׁמֶן, וְלֹא הִיָּה מוֹצִיא מַעֲשְׂרוֹתָיו כְּרָאוּי. וְמָה עָשָׂה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. הַכֵּנִיס בּוֹ רוּחַ חַזוֹנִית (רוח רעה. שגעון) וְנָטַל הַמַּקְלָל וְהַתְּחִיל מְשַׁבֵּר בְּחֻבֵּיּוֹת.

גָּעַר בּוֹ בֵּן בֵּיתוֹ. מָה עָשָׂה לוֹ. נָטַל אֶת הַמַּקְלָל וּפָצְעוּ עַל רֵאשׁוֹ. אָמַר לוֹ: הַרוּחַ מְסִיעַ יָתִי וְאֶת גָּעַר בֵּי?!!!!

אָמַר לוֹ: תַּן לִי אֶת הַמַּקְלָל וְאֲנִי מְשַׁבֵּר אֶף אֲנִי.

נָתַן לוֹ אֶת הַמַּקְלָל. הָיָה מְתַבֵּר אִיהוּ תְּדָא תְּדָא, הָוִי מְתַבֵּר הָאִי תְּרַתִּי תְּרַתִּי. (אותו שנכנס בו רוח רעה היה משבר חבית חבית, וכן ביתו היה משבר שתיים שתיים)

אומר המדרש: מי גרם לו? על ידי שלא הוציא מעשרותיו כראוי.

דאמר רבי לוי, מעשה באדם אחד שהיה מוציא מעשרותיו כראוי, והיה לו שדה אחת, ונתן לו הקדוש ברוך הוא בלבו שייעשה ועשה חציה זרע וחציה בית מקוה מים. ובאת שנת בצורת, והוה (מוכר) מזבין סאה חטין בסלע, וסאה מים בתלת סלעים.

והוה מכריו ואמר, אתון זבנין סאה דמיא, דהיא עבדא תלת סאין דחטין. (אתם קונים סאה של מים ומשקים את השדה והיא מוציאה לכם 3 סאים של חיטים).

מי גרם לו זאת? על ידי שהוציא מעשרותיו כראוי. לפיכך משה מזהיר את ישראל, עשר תעשר.

מכת עכברים

בירושלמי (דמאי פרק א הלכה ג) מסופר: רבי פנחס בן יאיר אָזל לחד אתר [הלך למקום אחד]. אתון לגביה אָמרו ליה, עכבריא אכל עיבורן [באו אליו אנשי המקום ואמרו לו, עכברים אכלו את התבואה שלנו] גזר עליהן וצמתון [גזר על העכברים והתקבצו ביחד]

שרון מצפצפין [התחילו העכברים לצפצף] אָמר לון, ידעין אתון מה אינון אָמריין? [אמר לאנשי המקום, יודעים אתם מה אומרים העכברים?] אָמרו ליה, לא! אָמר לון, אָמרו להם, העכברים אומרים: דלא מתקנה [התבואה אינה מתוקנת, לכן אכלו אותה הם ולא נתנו לבני אותו המקום לעבור על איסור טבל]

אָמרו ליה [אמרו לר' פנחס] עורבן [היה ערב, ממונה, עלינו לתקן את הפירות] וערבון ולא אנכון [ערב להם, תיקן את פירותיהם ולא קרה שוב שהעכברים הזיקו לתבואתם].

רבי פנחס בן יאיר אָזל לחד אתר הלך למקום אחד אתון לגביה אָמרו ליה לית מבועץ מספק לן [באו אליו ואמרו לו המעין שממנו אנו משקים את השדות אינו מוציא מספיק מים] אָמר לון, דילמא לא אתון מתקנן? [אמר להם, אולי אינכם מתקנים את פירותכם] אָמרו ליה,

עֹרְבָן. וְעֹרְבוֹן וּמִסְפֵּק לְהוֹן [אמרו לו היה ערב לנו, ותיקן את פירותיהם, ומאז והלאה הוציא אותו מעין מספיק מים לכולם].

בספר כל משאלותיך לרבי אליהו מן שליט"א ששימש בקודש את רבי חיים קנייבסקי זצ"ל מספר: ש"ק דברים ד' אב תשס"ג רבנו התיישב על מיטתו לנוח, ואמר לי השבוע היה 'אשיינע מעשה'.

בא אלי אחד שיש לו עכברים בבית, אמרתי לו על פי הירושלמי שדברים כאלו באים ומגיעים משום תרומות ומעשרות שלא כראוי, ושיקפיד לעשר כל דבר, וכן עשה, ועם כל זאת הם לא פסקו.

אמרתי לו שיתן מעשר כספים בדקדוק, ואמר כי נותן מעשר געלט כראוי.

אמרתי לו אפשר שאתה מתגורר בקומה א' שלפעמים העכברים זה דבר רגיל, ואמר שמתגורר בקומה ד', אמרתי שאיני יודע.

ושוב בא וסיפר כי הוא מחלל את המעשר שני על מטבע של קרן המעשרות, ובתחילה חשבתי לומר לו שיפסיק לחלל על הפרוטה שבקרן המעשרות, שאולי הם שכחו לסדר את פרטי הדברים על מכונן, כפי שיכול להיות לפעמים בדבר ציבורי.

אך אחרי כמה ימים נודע הדבר, כי הוא בא וסיפר, כי הוא מחלל בקביעות על המטבע של חמיו, ולא ידע ש'קרן המעשרות' לא מרשים זאת, ואכן מיד שינה את מנהגו ובא אחר כך להודיע כי נעלמו העכברים.

ומה ענין מעשר כספים לאכילת עכברים?

העכבר אוכל משום שהאוכל לא מעושר, ולא שייך לכאורה למעשר בכספים?

אבל מהפסוק עשר תעשר נלמד, גם למעשר כספים, ואם כן, כיון שנלמד מהך קרא, זה שייך גם לענין של מעשר כספים. (כל משאלותיך תנז)

מעשה שהיה ביהודי ר' ניסים תשובה, שמזה שנים רבות השכיר דירת קרקע בתל אביב, הדיירת האחרונה בבית היתה אישה שאינה שומרת תורה ומצוות ששכרה את הדירה לשנתיים, אולם הבעיות החלו הרבה לפני כן.

כבר לאחר מספר חודשים, התקשרה האישה אל המשכיר והתלוננה על עכברים בדירה, היהודי לא ידע את נפשו, הוא משכיר את הדירה הזאת כ"כ הרבה שנים, ומעולם לא שמע תלונה מעין זו, אמנם הדירה בקומת קרקע אבל עכברים מעולם לא ביקרו בה קודם לכן, אבל הוא לא התווכח, אם הדיירת אומרת שיש עכברים אז יש עכברים, והפתרון פשוט, מתקשרים לעירייה ומבקשים שיבצעו הדברה נגד עכברים בסביבה.

ובכן הוא פנה לעירייה, וביקש לבצע הדברה באזור, העירייה מילאה את הבקשה, ושלחה מדביר מקצועי להדביר בסביבה.

למרבה ההפתעה ההדברה כלל לא הועילה, חלפו מספר ימים ושוב הדיירת על הקו, והתלונה המוכרת בפיה, בדירה יש עכברים, לאחר שהדברה חוזרת לא השיגה תוצאות טובות יותר, ולאחר שבמשך מספר ימים נוכח המשכיר לראות בעיניו כיצד הדיירת מוציאה מידי יום ביומו מספר עכברים שנלכדו במלכודות שהציבה בדירה, הוא הציע לה לבטל את חוזה השכירות מבלי שיחייב אותה בקנס כלשהו.

אך היא סירבה, היא העדיפה להישאר בדירה, להתמודד עם העכברים, ולהתלונן.

באחד מן הימים עלה במוחו של המשכיר רעיון מקורי, כשהתקשרה הדיירת בפעם הבאה להתלונן על העכברים,

הוא הסביר לה שבמקורות היהודיים מופיע סיפור אודות רבי פנחס בן יאיר, שבאו לפניו בני עיר אחת וסיפרו לו כי מכה של עכברים פוגעת ביבולים, ומאיימת עליהם בסכנת רעב, לאחר בירור שערך רבי פנחס בן יאיר התברר לו כי בני העיר אינם מעשרים את תבואתם, לכן יכולים העכברים לפגוע בהם.

אינני יודע אם זה יעזור, אבל בהחלט יכול להיות שאם תתחילי לתת צדקה יסתלקו העכברים אמר המשכיר לדירתך.

ומאותו היום ואילך היא לא התקשרה שוב להתלונן על עכברים.

לאחר מספר חודשים התקשרה הדירתך, וביקשה להעביר את השכירות לדירת אחרת, כאשר באותה הזדמנות היא מספרת על השינוי שהתחולל בחייה בעקבות אותה שיחה במהלכה הציע המשכיר את רעיון הצדקה.

היה לי סבא גדול, יהודי דתי, הוא חניך אותי שאף פעם לא אסרב לבקשתו של אף יהודי, הוא תמיד חזר ואמר, כי אינני יכולה לדעת כמה מדורי גיהנם עבר אותו יהודי עד שהרהיב עוז לפנות אלייך ולבקש את עזרתך, לכן אל תסרבי אף פעם מה שיש לך תני.

אמנם בעבר כך הייתי נוהגת, עד שהגעתי לתל אביב...

כאשר הגעתי לעיר הגדולה, הכרתי חברות חדשות, והם החדירו לראשי רעיונות אחרים, הם גרמו לי להתייחס אל מבקשי הצדקה, כאל פרזיטים, נצלנים, וכמובן הסבירו לי כי אין כל הצדקה לעזור להם.

בהתחלה לא הושפעתי, אך אט אט חלחלו הדברים אל ליבי, והתחלתי לקפוץ את ידי עד שהפסקתי לתת צדקה כלל, מאותו היום ואילך הופיעו העכברים, כאשר הצעת אתה את רעיון הצדקה, נדלקה נורה אדומה בראשי שמתי לב שהעכברים הופיעו ביום שהפסקתי לתת צדקה, החלטתי אפוא לחזור לתת צדקה כמקודם, וראה איזה פלא העכברים נעלמו כלא היו.

אולם הסיפור לא נגמר כאן, שכן את מקומה של הדיירת הנוכחית תפסה דיירת אחרת, אשר לאחר תקופה קצרה התקשרה אל המשכיר, כאשר תלונה כה מוכרת בפיה, יש עכברים בדירה...

הפעם המשכיר כבר היה בעל ניסיון, הוא ידע בדיוק כמה מועילה ההדברה העירונית... ולפיכך אפילו לא ניסה להתקשר ולבקש כי ישלחו מדביר, הוא המליץ מיד לדיירת להפריש סכום כסף לצדקה, תוך שהוא מספר לה את סיפורה של הדיירת הקודמת.

וכמה צפוי... מיד לאחר שהפרישה הדיירת הנוכחית סכום לצדקה, נעלמו לגמרי העכברים.

את הסיפור אודות שתי הדיירות בתל אביב סיפר הרב שלמה לזונשטיין בבני ברק בשיעור שבו משתתפים בקביעות אנשים רבים.

לאחר כמה שבועות, ניגש אליו יהודי וסיפר: אני עצמי משכיר דירה בבת ים לאישה שאיננה שומרת מצוות, רחוקה מכל סממן יהודי לגמרי, למחרת אותו יום בו סיפרת אתה כבוד הרב את סיפור העכברים, התקשרה אלי הדיירת והתלוננה על מכת עכברים בדירה, היא מבקשת בכל לשון של בקשה שאפנה לעירייה ואבקש שיבואו להדביר באזור.

אולם אני קישרתי מיידית בין הסיפור ששמעתי אמש לבין פנייתה של הדיירת, לא מיהרתי להתקשר לעירייה, לפני כן ביררתי עם הדיירת הנכבדה אם היא מפרישה כסף לצדקה, ומשנעניתי בשלילה הבהרתי כי לא אפנה לעירייה, עד שתתקשר אלי הדיירת שוב ותספר לי כי הפרישה סכום כסף לצדקה.

ברגע הראשון היא התקוממה, למי בדיוק אתה רוצה שאתן צדקה?!!! כאן כולם מסביבי אינשי דלא מעלי, רמאים ושקרנים עם תעודות... אולם אני לא ויתרתי, ולבסוף עלה בידי לשכנעה

לתרום כסף לצדקה, הגברת התחייבה לתת צדקה ואני התחייבתי להתקשר לעירייה.

ואמנם מיד למחרת התקשרה הדיירת להודות, כן נתתי צדקה ותודה גם לך על הטיפול המהיר והיעיל בעניין עם העירייה, באמת העכברים נעלמו.

יוקר המחיה

"עֶשֶׂר תְּעָשֶׂר אֵת כָּל תְּבוּאֹת וְרֵעֶךָ" כתב רש"י מדוע נסמך "לא תבשל גדי בחלב אמו" לפסוק "עֶשֶׂר תְּעָשֶׂר אֵת כָּל תְּבוּאֹת וְרֵעֶךָ"? מביא רש"י את המדרש תנחומא "אמר הקדוש ברוך הוא, אל תגרמו לי לבשל גדיים בחלב אמותיהן עד שהן במעי אמותיהן. [משל לתבואה שלוקה, על ידי הבשלה מוקדמת של גרעיני התבואה בעודם קטנים כגדיים, שזקוקים עדיין לאימותיהם השיבולים] שאם אין אתם מוציאים מעשרותיכם פראוי, רוח אחת של קדים אני מוציא ומשדפתן כמה דאת אמר: וישדפה לפני קמה" (מלכים ב' יט, כא).

הגמרא אומרת (שבת לב:): בעון ביטול הפרשת תרומות ומעשרות, שמים נעצרין מלהוריד טל ומטר. ומתוך כך שאין גשמים, הכל מתייקר, היוקר הוה, והשכר אבד, [וביאר המהרש"א: ששכר פועלים אבד שלא יהיה להם שום מלאכה בשדות, כיון שהארץ לא תתן יכולה].

ובני אדם רצין אחר פרנסתן ואין מגיעין אליה. [וביאר המהרש"א: שאפילו העניים לא ימצאו בשדות לקט שכחה ופאה] שנאמר: "ציה גם הם יגזלו מימי שלג שאול חטאו:"

מבאר התנא דבי רבי ישמעאל: "ציה", מלשון ציווי, בשביל דברים שציויתי אתכם לעשותם בימות החמה, דהיינו שאז אוספים את היבול ומפרישים תרומות ומעשרות, ולא עשיתם אותם, יגזלו מכם מימי שלג, את הגשמים בימות הגשמים.

וכך אמרו באבות (ה ח) שבָּעָה מיני פְּרָעָנוֹת בָּאִין לְעוֹלָם עַל שְׁבָעָה גופי עֲבָרָה, מְקַצְתָּן מְעַשְׂרִין וּמְקַצְתָּן אֵינָן מְעַשְׂרִין, רָעַב שֶׁל בְּצֻרַת בָּאָה, וְזֶה יִגְרוּם שֶׁמְקַצְתָּן רָעִים וּמְקַצְתָּן שְׁבָעִים.

גָּמְרוּ שְׁלֹא לְעֵשֶׂר, רָעַב שֶׁל מְהוּמָה וְשֶׁל בְּצֻרַת בָּאָה. פִּירוּשׁ רש"י: רעב כבד של מהומה, כלומר אוכלין ואינן שבעין, כדכתיב: "ואכלתם ולא תשבעו" זה רעב של מהומה.

הברטנורא פירש שיהיה מלחמה, ומפני הגזירות אין יכולין לאסוף התבואה:

עשר כדי שתעשר

שואלת הגמרא: (תענית ט.) מהו כפל הלשון "עשר תעשר? עשר כדי שתעשר. אם תעשר את תבואתך כראוי תתעשר.

מובא בדעת זקנים מבעלי התוס' (בראשית כח כב) על הפסוק וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֵשֶׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ לָךְ: "יעקב תיקן לתת מעשר מן הממון.

[בענין מעשר כספים יש בזה כמה שיטות, י"א שהוא חיוב מהתורה י"א מדרבנן וי"א שהוא מנהג טוב]

איתא בגמרא: (שבת קיט.) שאל רבי את רבי ישמעאל ברבי יוסי: עשירים שבארץ ישראל במה הן זוכין לעשירות? אמר לו: בשביל שמעשרין, שנאמר עשר תעשר – עשר בשביל שתעשר.

עשירים שבבבל ששם אין חיוב תרומות ומעשרות במה הן זוכין? פירש רש"י לעושר גדול כזה? בזכות שמכבדין את התורה. בשאר ארצות במה הן זוכין? בזכות שמכבדין את השבת:

יש לציין במאמר המוסגר את מה שכתב הקרבן נתנאל (שבת פרק טז סימן ה) דיש להקשות מדוע שאל רבי עשירים שבבבל במה הן זוכין? מדוע לא ענה לו רבי ישמעאל, בשביל שמעשרין מעשר כספים, שהרי מבואר בתוספות תענית ט' בשם ספרי, וכן בלשון הטור י"ד סימן רמ"ז שהפסוק "עשר תעשר" מדבר אפילו על מעשר כספים?

מבאר הקרבן נתנאל: שלכך פירש רש"י בתמיהה של רבי איך העשירים בבבל זוכים לעושר, "מה הן זוכין – לעושר גדול כזה"

ומבאר: דהנה בארץ ישראל אם מעשרין כתוב על כך "והריקותי לכם ברכה עד בלי די" שיזכו לעושר גדול עד שיבלו שפתותיהם מלומר

די. משא"כ במעשר כספים ודאי זוכה על ידו לעושר. אבל לעושר גדול אינו זוכה. כי אם בלתי צירוף אחד משתים, כיבוד לומדי תורה. וע"י שנותן מעשר כספים ובצירוף כיבוד תלמידי חכמים או שמכבדים את השבת זוכים לעושר גדול. ונכון. ע"כ.

ואיתא באבות (ג יג) רבי עקיבא אומר, מעשרות, סיג לעשר. וביאר הברטנורא "דכתיב עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר"

ובספר קול אליהו הביא מהגר"א רמז להבטחה זו בטעמי המקרא שבמילים "עשר תעשר" שהם 'זקף קטן' ללמדנו, שעל ידי המעשרות נזקפת מדרגת האדם מקטנות לגדלות.

בספר יש נוחלין שחיבר אביו של השל"ה הק' רבי אברהם הורוויץ זצ"ל שבו כתב צוואה לבניו, ושם בפרק ב כתב: ותתנו מעשר מכל אשר תבוא לידכם הן כסף הן שוה כסף מן הכל תפרישו מעשר תחילה. והאריך שם בעניין זה.

ובהגהות שם (אות ל) כתב רבי יעקב הורוויץ אחי השל"ה הק' והוא דבר הנראה לעין שבמקום שנהגו ונזהרין במעשרותיהן כראוי נתעשרו הרבה, ועשרם שמור בידם, ויש נוחלין ומנחילין אותו לבניהם אחריהם. ובמקום שאין נזהרין בזה, יורדין מנכסיהן ואבד העושר ההוא בענין רע והוליד בן ואין בידו מאומה, ערום יצא מבטן אמו וערום ישוב שמה.

כתב הערוך השולחן (יורה דעה סימן רמז סעיף ו) ולא יאמר האדם איך אחסור ממוני ליתנם לעניים? כי יש לו לדעת, שאין הממון שלו אלא פקדון בידו לעשות בו רצון המפקיד ורצונו, שיתן צדקה וזהו החלק הטוב שיהיה לו מממונו, שנאמר: "והלך לפניך צדקה" (ישעיה נח, ח).

ועוד כי הדבר בדוק ומנוסה, שלא לבד שלא יחסר לו בשביל הצדקה שנותן, אלא אדרבא תוסיף לו עושר וכבוד דכתיב: "ובתנוגי נא פזאת אמר יי צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די, (מלאכי ג, י) ואמרו חז"ל בתענית (ט'). בכל אסור לנסות הקדוש ברוך הוא, חוץ מזו, כדכתיב: "ובתנוגי נא פזאת" וגו'

וי"א דזהו רק במעשר ולא בצדקה, דהך קרא אמעשר קאי ולא אשאר צדקה, ואין טעם נכון לחלק בזה, ויש מי שאומר עוד, דרק אמעשר תבואה קאי כדכתיב: "עֵשֶׂר תַּעֲשֶׂר אֶת כָּל תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ" עשר בשביל שתתעשר, וגם זהו דווקא אם נותן בשביל עשירות דווקא וכו'.

אומר הערוך השולחן: לענ"ד אין שום סברא לחלק בכל אלו, וגם החוש מעיד מכמה עשירים שכל מה שנותנים יותר מתעשרים יותר, והגם שיש שעשירותם נאבדו, זהו מהנסתרות לה' אלקינו, ובוודאי טובתם היא, ועל פי הרוב אינו כן. וכו'.

הסיבה לכך שעל ידי המעשרות זוכה לעשירות? מבאר רבי שמעון שקופ בהקדמה לשערי יושר הוא כותב: וז"ל: וכן ראוי להתבונן על כל מתנות שמים מטל שמים ומשמני הארץ, שהם נתונים לכלל ישראל כולו, והתחלקותם להיחידים הוא רק בתור גזברות, על מנת שיחלקם לנצרכים לכל אחד כחלק הראוי לו, וליטול לעצמו כפי חלקו הראוי לו.

ועפ"י דבר זה יובן סגולת הצדקה שמעשרת את בעליה, כמו שדרשו חז"ל על הכתוב "עֵשֶׂר תַּעֲשֶׂר" 'עשר בשביל שתתעשר'.

שכמו שהממונה על אוצרות הממשלה באוצר קטן, אם ישמור תפקידו כראוי, אז יתמנה להיות גזבר על אוצר גדול מזה, אף אם לא יצטיין במעלות אחרות, ולהיפך, אם יתגלה חסרון במשמרתו לא יועילו לו כל מעלות שימצאו בו ויורידוהו למשרה קטנה מזה.

כמו כן באוצרות שמים הנתנים לאדם, אם מעשר כראוי, ממלא תפקיד הגזברות שלו כראוי ליטול לעצמו כפי דרכי התורה, ומחלק למי שראוי, כמו כן עפ"י הוראת התורה, אז יתעשר ויתמנה לגזברות על אוצר גדול מזה, וכן הלאה למעלה למעלה למען יתקיים רצון העליון בהטבת הכלל ע"י שמירת האוצר, ובזה איש נאמן רוח עושה רצון קונו יתברך.

בספר בשביל שתתעשר, מביא שני מעשים בעניין מעשר
כספים.

וז"ל: שח לי ידיד קרוב, תלמיד חכם ועובד אלקים, בגילוי לב, לא מזמן בעודי מסכם את ההוצאות החודשיות לצד ההכנסות, מצאתי את עצמי מצר על המצב הכלכלי העגום.

ההכנסות התמעטו, דבר שלא עלה בגורל ההוצאות, וממילא אין הקומץ משביע את הארי.

בדרך הטבע היה נראה שאלמלי הכנסה נוספת לא יהיה אפשר לסיים את החודש בלא להכנס ליתרת חוב, דבר שאני משתדל ביותר להרחיקו, כיון שדומה הוא בעיני, לבור בלא תחתית, תחילתו ידוע ואחריתו מי ישורנו.

החלטתי לקמץ יותר ולצמצם בהוצאות עד כמה שאפשר, וכך קיויתי, אצליח להשוות את ההוצאות להכנסות, אלא שכאן התעוררה שאלה, מה בדבר המעשר כספים? זה כבר היה בלתי אפשרי, 'אינך צריך' אמרתי לעצמי, הרי הינך בקי ברזי ההלכה, ויודע אתה כי במצב דחוק כעין זה, כשגרעון המעשר יבוא על חשבון הוצאות הכרחיות, אין בכך כל חיוב, הוספתי ושכנעתי את עצמי...

מאיך ליבי לא היה שלם עם הפטור החדש, הן מעודי ועד היום, הקפדתי על נתינת מעשר, וכעת אשיב את פני המצוה ריקם?! אבל, חזר הצד הראשון והשמיע את דברו, מעולם לא ניצבת בפני דחק כעין זה, בעז"ה ירחיב ה' את צינור השפע ויביאך אל מחוזות מרווחים יותר, או אז תתן צדקה מלוא חפניים... "לכל זמן ועת לכל חפץ".

האמן לי, ההתלבטות היתה קשה, בסופו של דבר החלטתי שאין אדם נבחן אלא בזמנים כגון אלו, ומי יודע אם לא לעת כזאת, הגעתי עד הלום.

אזרתי כגבר חלצי, דחיתי את עצת היצר, ושלשלתי אל קופת המעשר את עשירית מהכנסותי טבין ותקילין, ביודעי שבזה הנני מוותר על נעלים חדשות שנזקקתי להם, ואולי אף על כמה פרוסות לחם.

הסכת ושמע ידידי, כעבור ארבעה ימים בבודקי את תיבת הדואר, מצאתי מכתב הנושא את סמל המוסד לביטוח לאומי, התפלאתי הרי את כל חובותי אני פורע במועד, ומה עתה?

פתחתי את המכתב העברתי את עיני על השורות הכתובות בו, ורק בפעם השלישית נוכחתי שאכן אין זה חלום, ובידי הודעה מהביטוח לאומי, כי מחשבון שערכו עולה שהם חייבים לי סך מסוים, הסכום היה בדיוק כסכום שהופרש למעשר...

מעשה נוסף אתרחיש בדידי, ואביאהו כתבניתו.

אבקש את עצת הרב ועזרתו ביישוב ויכוח הניתש זה זמן מה ביני לבין רעייתי שתחי' פתח ישראל את דבריו.

הצעתי לו לשבת, והוא המשיך להשיח את אשר על ליבו.

אשתי מלינה על כי איננו נותנים מעשר כספים, אני משיב לה ומסביר כי מצבנו הכלכלי אינו מאפשר זאת, אך דעתה אינה מתישבת בכך, הויכוח בנושא עולה לעיתים תכופות ומעכיר את האוירה ביננו, החלטנו שאגש לרב ואציע את הענין בפניו, וככל אשר יאמר נעשה, נקוה שבכך נזכה שהשלום והשלוה ישובו לשרור בביתנו.

ישראל פרש בפני את הוצאותיו החודשיות, אלו הקבועות ואלו המזדמנות, בין היתר סיפר על תשלום משכנתא חודשי בסכום לא מבוטל, ועל התשלומים למוסדות חינוך ילדיו, מגיל המעון ועד גילאי התיכון הסמינר והישיבה.

אט אט התחזרה תמונה עגומה, של בית בישראל שבו שני ההורים עמלים ויגעים להביא טרף לביתם וחרף מאמציהם הבלתי נלאים, אין הקומץ משביע את הארי, והגם שיש בהכנסה החודשית כדי לכסות את ההוצאות הקבועות, אך כל הוצאה שאינה צפויה מעמיקה את תחתית הבור מבלי יכולת להעפיל חזרה.

חשבון הבנק נע באופן קבוע בין מינוס 27,000 ש"ח בתחילת חודש, למינוס 32,000 ש"ח בסופו, ואין אור בקצה המנהרה.

מראה לא מלבב, אכן במצב כזה ודאי שאין חיוב לעשר מעשר כספים (אחר עיון מדוקדק בהוצאות וההכנסות ובהסתמכות על דברי הפוסקים)

פניתי אליו ואמרתי לו שמע נא ישראל, דיברת נכוחה כשאמרת שבמצבך אינך יכול להרשות לעצמך להפריש מעשר כספים, אכן אינך חייב, אולם אשתך מאוד חפצה בזה, וטובה לה המצוה מאלפי זהב וכסף, הבה ואיעצך עצה.

הרי חז"ל הפליגו כל כך במעלת מצות המעשר, עד שאמרו עשר בשביל שתתעשר, ולמפרישים מכספים הובטח "והריקותי לכם ברכה עד בלי די" עד שיבלו שפתותיכם מלומר די, כמו כן מפורסמת תשובת החזון איש זצ"ל לאברך שטען שהינו פטור ממעשר כספים מחמת דוחקו, אכן אתה פטור, אינך מחויב לתת מעשר כספים, אך דע לך, כי לא תפסיד אם תתן...

על כן עצתי לך שתלך, ותאמר לאשתך שכפשרה תפרישו מעשר כספים בסך 300 ₪, כך עלה לי על פי חשבון מדוקדק שערכתי לאור דברי הפוסקים, המורים ובאים מאיזו הכנסה מחויבים להפריש ואלו הוצאות אפשר לקזז מההכנסות במקום הצורך וכו'.

במשך שלשת החדשים הבאים, לאחר פרק זמן זה, נבחן את המצב, אני סמוך ובטוח שלא יגרע מכספך כלום ולא תרגיש כלל בהוצאה זו, ואז ודאי שאף אתה תחפוץ להמשיך ולקיים מצוה חשובה זו, אך אם יתברר שאי אפשר לעמוד גם בהוצאה זו, והיא חיסרה מממונך, אני מתחייב להשיג מימון מועדות תמיכה וכדו' על מנת לכסות את הנזק שנגרם בגין ההפרשה.

ישראל התרצה, שהרי לא היה לו מה להפסיד מסיכום זה, וחזר לביתו שמח וטוב לב.

כעבור שישה חודשים, בסיום אחד מן השיעורים, ביקש ישראל את זכות הדיבור, הוא נעמד ובעיניים בורקות ומלוחחות מהתרגשות, פתח את פיו, וסיפר:

לפני חצי שנה חשבון הבנק שלי היה נע בקביעות בין מינוס 27,000 ש"ח למינוס 32,000 ש"ח התחלתי לתת מעשר כספים מידי חודש, בתחילה בלב כבד ואט אט התרגלתי ולא חשתי בזה, במהלך החצי שנה שחלפה, חיינו התנהלו כרגיל ולא היו הכנסות חריגות, אך היום יש לי בחשבון הבנק יתרת זכות של 2000 ₪.

כנראה תיקונים שגרתיים של מקרר, מכונת כביסה וכדו' לא היו, גם טיפולי שיניים ושאר הוצאות חריגות ובלתי צפויות לא היו, למרות שבמשך פרק זמן כזה תמיד הוזקקתי להוצאות כעין אלו אין זה כי אם יד ה' היתה כאן וברכת השם היא תעשיר.

ואחרית דבר, כעבור שנה נוספת הצליח ישראל אף לחסוך סכום נכבד שאיפשר לו להוסיף על מחיר דירתו, ולעבור לדירה מרווחת יותר.

האמרי חיים מויזניץ זי"ע, היה נוהג מדי ערב להפריש מעשר מדמי הפדיונות שקיבל, וניהל לוח שנתי מסודר, בו רשם את סכומי הצדקה שלו.

שבועות מספר לפני פורים, היה מודיע, כי הוא גבאי צדקה ואפשר להביא אליו סכומי כסף כדי שיחלקם לעניים הגונים.

ופעם התבטא ואמר: זו חיותי להיות גבאי צדקה.

פעם שאל את אחד מחסידיו הצעירים, אם הוא מפריש מעשר מממונו? ומשנענה בחיוב, שאלו אם הפריש גם מדמי

המתנות שקיבל כדורון דרשה לנישואיו? וגם על תשובה זו השיב האברך בחיוב.

נהנה הרבי ואמר, הבה ננסה לחשוב, שלפנינו שטר גדול החתום בידי עשיר מופלג כמו רוטשילד בשעתו, וכדומה לו, כלום אין אנו בטוחים שהוא נאמן לפרוע את השטר?

ועל אחת כמה וכמה נכון הדבר, כאשר לפנינו שטר חתום בידי חז"ל הקדושים, שהבטיחו לנו עשר בשביל שתתעשר, ובודאי הקב"ה יפרע את השטר שלהם.

מסופר על רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל שחיבב במיוחד את מצות מעשר כספים, ומיד לאחר נישואיו הקפיד להפריש מעשר מכל סכום כסף שהגיע לידי.

מסופר על אחד מבני קהילתו שבא לקבל ברכה מהרב שיצליח בעסקיו, היה זה סוחר שעמד לנסוע לחוץ לארץ לצורך עסקים.

אמר לו הרב, אם תפריש מעשר כספים מכל רווחיך, אני מבטיח לך, שתצליח בעסק שתעשה.

יצא הסוחר לדרכו, כשברכתו של הרב מלווהו, והחלטה נחושה בליבו, להפריש מעשר כספים מכל סכום כסף שיגיע לידי.

הסוחר הגיע למחוז חפצו, והחל לתור אחר עסק מכניס להשקיע בו את כספו, ואולם ההצלחה היתה ממנו והלאה, כל עסק שעשה נכשל, והוא הפסיד את מירב כספו.

אחוז יאוש סובב בעיר, תוך שהוא מחפש אחר הזדמנות אחרונה להצלת עסקיו, לבסוף גבר חששו לסכן את שארית כספו, והוא החליט לשוב לביתו.

בדרך פגש בסוחר ערבי, שהציע לו מלאי של מגבות במחיר זול מאוד, המחיר שבקש הערבי, תאם בדיוק לסכום הכסף שנותר בידי לאחר כל הפסדיו.

קנה הסוחר היהודי את הסחורה, הטעינה במכונת וחזר עמה למרוקו.

בגבול עצרוהו שוטרים, ובקשו אישורים על מקור הסחורה.

כמובן שאלו לא היו בידו, השוטרים החלו לחקור את הסוחר כדי לדעת מהיכן השיג את הסחורה, ואולם הסוחר לא ידע את שמו של הערבי שמכרן לו, ולא יכול היה למסור כל פרטים, מכיון שכך, חשדו השוטרים שהסחורה גנובה והחרימו את כל המגבות.

הסוחר חזר לעירו דואג ומצטער, הוא נגש מיד לביתו של הרב, וסיפר לו שאבד את כל כספו, הקב"ה ירחם ענה לו הרב, הסר דאגה מלבך, הקב"ה ירחם.

כעבור מספר שבועות, קיבל הסוחר הודעה מן המשטרה שלאחר בדיקה, נמצא שהסחורה כשרה, והוא רשאי לבוא ולקבלה.

האיש מהר לשחרר את סחורתו מהמשטרה, ושמח שלפחות סכום זה יושב לו, והנה כשעמד להציע את סחורתו למכירה, התברר לו להפתעתו, שבאותן שבועות שהמגבות היו מוחרמות בידי המשטרה, קפץ מחירן פתאום ללא שיעור מהמחיר הקודם, כך שבסופו של דבר התקיימה כמובן ברכתו של הרב.

האיש מכר את סחורתו והרויח עליה כסף רב. (ביקוד החמה)

בספר שיח יצחק על מסכת גיטין שחיבר רבי יצחק בצרי שליט"א, הביא שם מעשה שסיפר לו דודו הדיין רבי עזרא בצרי שליט"א.

שפעם אחת התארח בארגנטינה, בעיר בואנוס איירס, והגיע אליו יהודי נכבד, ואמר שאין לו פרנסה, והכלכלה קשה לו, ואינו רואה ברכה והצלחה בעסק שלו.

א"ל רבי עזרא בצרי שליט"א שיתן מעשר, אולם הלה טען כי קשה עליו הדבר.

נתן לו רבי עזרא עצה טובה, שיניח קופה במקום נגיש, ומיד בכל פעם בה שהוא מרוויח בעסקו ישים את כסף המעשר באותה הקופה.

ובאמת עשה כן, וראה זה פלא לא עבר זמן רב והעסק החל פורח ומשגשג.

והנה לאותו היהודי היה שכן גוי שעסק ג"כ באותו העסק שבו היה עוסק היהודי, אך מצבו נשאר ברע, ובראותו את שכנו הסמוך אליו, ולפתע עסקו פורח, שאלו מה עשית?

סיפר לו הלה על אודות עצתו של הרב עזרא, ואף הראה לו את הקופה שעשה, וסיפר כי בכוונתו לחלק את כל הכסף שבקופה לצדקה לעניים וליתומים ואלמנות.

א"ל הגוי גם אני רוצה לעשות כן, ואכן אף הגוי הכין לעצמו קופה אליה הפריש מעשר מהכנסותיו, וגם עסקו פרח ושגשג. לאחר זמן סיפרו לרבי עזרא את המעשה הזה.

וסיפר רבי עזרא בצרי שכך הרגיל את ילדיו למצוה זו מגיל צעיר, כאשר נתן להם דמי כיס, מיד הורה להם להפריש מעשר, וכל זאת בכדי לחנכם למצוה גדולה זו כדי שלכשיגדילו לא יהיה להם קושי בכך.

בספר באר שבע מסופר אחת הנשים סיפרה לרבנית קנייבסקי ע"ה בצער, על מצבם הכספי הקשה, בעלה כבר ניסה להתעסק בכל מיני עבודות, אך משום מה הכסף כאילו בורח, לעומת זה יש להם הרבה חובות, הדבר משפיע על המצב בבית מכל מיני בחינות ולא לטובה.

הרבנית שאלה אותה, האם אתם מעשרים את הכסף? מה זאת אומרת? האם אתם נותנים עשירית לצדקה...

איך אנחנו יכולים ענתה באנחה, אם כל פרוטה הולכת לתשלום החובות?!!!

ענתה לה הרבנית, אף על פי כן, ה' אמר, "עשר כדי שתתעשר", למרות שנראה כאילו מפסידים, למעשה על כל כסף שאתה נותן, ה' מחזיר לך פי עשר, זהו הדבר היחיד שעליו אומר הקב"ה בחנוני נא בזאת, בזה ה' התיר לבחון אותו כביכול, ולראות שאכן זה נכון.

למה ה' קבע שיתנו עשירית לכהנים? למה לא למשל 50 שקל למשפחה, וכדומה?

כי הכהנים צריכים לברך את עם ישראל, וה' רצה שיברכו תמיד מכל הלב, ולכן קבע שיתנו להם מעשר מהכסף, ואז הם ירצו לברך ברצון, כי הם ידעו שככל שיהיה יותר כסף לעם ישראל, הם ירחיחו יותר, כי סכום המעשר יהיה גדול יותר.

ויש על זה משל של המגיד מדובנא:

זוג הורים, לעשר ילדים רצו לנסוע אל מחוץ לעיר לכמה ימים, הם בקשו מהאח הגדול שישגיח על כל הילדים, ידאג להם לאוכל ולכל צרכיהם, אולם הם פחדו שיכול להיות שיום אחד האח הגדול יתרגז, ולא ידאג להם לאוכל, אלא יבשל לעצמו בסיר קטן, לכן קראו לעבדם, ובקשו ממנו לקחת את כל הסירים הקטנים שבבית, ולהחביא אותם.

למה התפלא העבד?

וההורים הסבירו, אם יום אחד יחליט האח להעניש את אחיו ולא לבשל להם, לא יוכל, כי אם יבשל לעצמו בלבד בסיר הגדול זה ישרף, וכך הוא יהיה מוכרח לבשל לכולם.

אותו הדבר כאן, הכהנים יהיו מוכרחים לברך את עם ישראל בשפע, כדי שגם להם יהיה פרנסה.

והוסיפה הרבנית, כמה מקרים ראיתי במו עיני, של אנשים שהתחילו לתת מעשר כספים לצדקה, ויצאו מהחובות, ולאט

לאט כל חודש הצליחו יותר והרויחו יותר, אין כאן כל פלא, זוהי הבטחה מה' "עשר כדי שתתעשר" ואם ה' בעצמו אומר לנו למה שלא ננסה.

הוסיפה הרבנית לומר: ורק בחודש האחרון היה פה איש עסקים, האיש הזה היה במצב לא כל כך טוב, לפני כמה חודשים הוא בא לרב וביקש ממנו שימסור מידי חודש את כסף המעשר שלו לצדקה ללומדי תורה לכוללים וכדומה, והנה הוא בא החודש, וסיפר שבזמן האחרון, הוא מצליח בצורה בלתי רגילה ממש, ההצלחה מאירה לו פנים בכל אשר יפנה וככל שהוא נותן יותר, הוא מצליח יותר.

לאחרונה היתה בבני ברק ביקורת נרחבת של מס הכנסה, המון אנשים נתקפו בהלה, ובאו בבהלה רבה לבקש ברכה שלא יתפסו אותם, הרב אמר לכולם, שאם הם נותנים מעשר כספים כמו שצריך בלי להוריד ממנו אפילו פרוטה, לא צריכים לפחד.

היה אצלו אברך אחד שאמר שהוא מאד עני, וכל פרנסתו מקיצבת הכולל הזעומה, האם הוא חייב לתת מעשר?

וענה לו, שהחפץ חיים אמר, שעני יכול להקרא אדם שיש לו בבית רק כסא אחד, ואוכל רק לחם, ושותה רק מים, וכל זמן שאיך בדרגה זו, אתה חייב לתת מעשר כספים.

מביא הבן איש חי (חסדי אבות פרק ו' משנה ז') מעשה שהיה בראובן ושמעון שהיו שכנים, ובתחילתם לא היו עשירים, ואחר זמן מה נתעשרו, וסיבת עשרם היה לכל אחד סיבה בפני עצמה.

והוא, כי ראובן שמע מהחכם שהיה דורש מאמר הגמרא (בבא מציעא נט.) אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו, והאמין בכל לבו שאם הבעל מכבד את אשתו, ומיקר אותה במלבושים טובים ותכשיטין יקרים, יהיה מסוגל לעושר, שיתעשר.

ובאמונתו בדבר זה בכל לבו, דחק עצמו ועשה לה מלבושים נאים ותכשיטין, והיה מכבדה ומיקרה תמיד ומצליח בזה שהועילה לו סגולה זו להתעשר עושר גדול.

ושמעון שכינו סיבת עושרו היה כך, ששמע מאותו חכם עצמו, שהיה דורש מאמר הגמרא, (תענית ט) "עשר תעשר" עשר בשביל שתתעשר, דהפרשת המעשר מן נכסיו של אדם, מסוגלת לעושר, והוא האמין בדבר זה באמונה שלימה, והלך והוציא מעשר לצדקה מכל נכסיו, ואח"כ היה מפריש מעשר מן הריחוג וגם הוא נתעשר בעושר גדול.

אמנם בראות שמעון, שראובן שכינו ג"כ נתעשר, ולא ראה שנותן צדקה, תמה על זה, מאחר שבתחלה לא היה עשיר איך נתעשר פתאום בעושר גדול, אע"פ שלא עשה אותה הסגולה של המעשר שעשה הוא?

וישאלהו, ויאמר לו: הגידה נא לי מאיזה סיבה נתעשרת, כי אנשים אחרים אנחנו, ואין לך להקפיד אם תגיד לי הדבר הזה באמיתות?

ויגד לו ראובן הסיבה, איך הוא שמע מחכם פלוני שהיה דורש מאמר, אוקירו לנשייכו כי היכי שתתערו, והאמנתי בזה ודחקתי עצמי, ועשיתי לאשתי מלבושים טובים ותכשיטין יקרים, ועשיתי לה כבוד ויקר, ובזה נתעשרתי על ידי סגולה זו.

ויצטרע שמעון בלבו, ויאמר הלואי שאני הייתי שומע סגולה זו מפי החכם, והייתי מקיים אותה, והיה לי על ידה עושר, יען כי המעות אשר הייתי מוציא מכיסי בעבור מלבושים ותכשיטים לא היו מגיעים רביע הסך של המעשר שהוצאתי מנכסי, ועוד הוצאות אלו היה לי הנאה מהם, כי כשאני רואה אשתי לובשת מלבושים נאים ותכשיטין יקרים, אני ג"כ נהנה מן ראייתה, וכל זה הוא עודנו ברשותי, משא"כ מעות שהוצאתי לצדקה בעבור המעשר, אני לא נהנתי מאותם המעות, אלא העניינם נהנו מהם, וגם אותם המעות יצאו מתחת ידי ומרשותי...

והיה מתרעם בלבו על החכם למה לא דרש שתי הסגולות ביחד, כדי שאני ג"כ הייתי עושה סגולה זו של תכשיטין ויקר לאשתי כאשר עשה ראובן, והייתי מתעשר עי"ז.

וילך שמעון אצל אותו החכם, ויאמר לו אדוני, ברוך אתה לה' אשר על ידך היה לי עושר, דרך וכך שמעתי ממך בסגולה של המעשר, ועשיתיה וקיימתיה ואתעשר.

אך עתה ידעתי שיש בידך סגולה אחרת לעושר, והיא של אוקירו לנשייכו, שדרשת אותה לפני ראובן השכן שלי, וקיים אותה ונתעשר, ולמה לא דרשת את שתי הסגולות אלו ביחד, שאז אני הייתי מקיים סגולה זו של אוקירו לנשייכו, והייתי מתעשר, ולא הייתי נצרך לסגולה של המעשר?!!!

קם הרב והביא לו ספר תהילים והראה לו מה שכתוב (פרק מט פסוק יז-יח) "אל תירא כי יעֲשֶׂר אִישׁ כִּי יִרְכָּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ: כִּי לֹא בָמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ:"

הכוונה העושר שבא הוא בגלל שמרבה כבוד ביתו, וביתו זו אשתו, שנקראת בית (יומא ב.) והמכבדה זוכה לעושר, כאשר עשר ראובן והצליח להתעשר.

אמר הרב לשמעון, אל תקנא בראובן, ותאמר הלואי וגם אני עשיתי כמוהו, ולמה אני צריך לתת מעשר לאחרים מנכסי רווחי? אל תאמר כן, "כי לא בָמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל" כי במותו הכל ישאר כאן בעולם הזה.

אבל אתה שנתת מעשר, העושר שלך הוא רק מבחינת פירותיהם בעולם הזה, אבל הקרן של מצות הצדקה מובטחת לך לעולם הבא, ומיועד לך שכר גדול ונצחי בעולם הבא.

לתת לעמלי תורה

איתא במדרש כאן (תנחומא יח) עֲשֶׂר תְּעֲשֶׂר. עֲשֶׂר, בְּשִׁבִיל שְׁתַּתְּעֲשֶׂר. עֲשֶׂר, כְּדֵי שְׁלֹא תִתְחַסֵּר. רְמִזוּ לְמַפְרָשֵׁי יָמִים, [היינו לאנשים שעוסקים במסחר] לְהַפְרִישׁ אֶחָד מִן עֲשָׂרָה לְעַמְלֵי תוֹרָה. אֵת כָּל תְּבוּאֹת זֵרַעְךָ, אִם זִכִּיתֶם, סוֹף שֶׁהֵם יוֹצְאִין לְזֵרַע הַשָּׂדֶה. וְאִם לֹא, סוֹף שֶׁהֵיוּצֵא הַשָּׂדֶה

מִתְגַּרְה בְּכֶם, זֶה עָשׂוּ, דְּכַתִּיב בּוֹ, וַיִּלֶךְ עָשׂוּ הַשָּׂדֶה לְצוּד צִיד (בראשית כז, ה).

מבואר במדרש, שיש לתת מעשר כספים ללומדי תורה.

העיד האדמו"ר רבי פנחס מנחם אלטר זצ"ל בעל פני מנחם מגור, (קובץ תורני צהר חלק ז' עמ' רג) ומפי איש מהימן שמעתי, שפעם אחת בא אחד אצל החזון איש זצ"ל, בשאלה אם הוא יכול לחשב בחשבון צדקה לענין המעשר, את תרומותיו לישיבות, היות וצדקה זו אינה לעניים, אלא ללומדי תורה צעירים, ואלה יכולים להרויח לחמם בכוחות עצמם לכאורה?

והחזון איש זצ"ל התרגש ואמר: שאדרבה, עיקר המעשר הוא לתת לחם לתלמידי חכמים, כמו שמבואר במדרש כאן ופסיקתא דרב כהנא "עשר תעשר, שיהו מוציאין אחד מעשרה לעמלי תורה".

מבאר בספר חיי משה (לרבי משה צבי אריה ביק זצ"ל אב"ד דק"ק מעזיבוז) את הנאמר בפרשתינו (דברים יד כה) וַנִּתְּתָה בְּכֶסֶף וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יי' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ:

וביאר על פי מה שאמרו חז"ל (פסחים נ.) אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, ועל פי זה אפשר לפרש אשרי מי שבא לכאן לעולם הבא, ותלמודו בידו, שהחזיק את התורה בידו, היינו שתמך מכספו בתלמידי חכמים העוסקים בתורה.

וזה מה שאמר הכתוב כאן "וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ" הכסף שנתת בידך להחזיק אותם בידך, יהיו צרורים לאותה עת, כאשר "וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר" המקום המיועד לכל באי עולם הזה, וזהו העולם העליון.

כאשר האדם עולה לשם בצאתו מן העולם הרי בעיקר עומד לו לזכות צדקה וחסד שעשה בעולם הזה, על דרך שאמר מונבז המלך (בב"ת יא.) אבותי גנזו למטה ואני למעלה, שזכות הצדקה תעמוד לו בעולם העליון, ואת הכסף הוא כורך בידיו לעולם העליון.

בעיירה אחת בארה"ב חי רוכל ירא שמים, שהיה נזהר מאוד במצוות מעשר כספים.

אמור נא לי שאל אותו רב העיירה, מניין לך הזהירות הגדולה במצוות מעשר כספים?

בצעירותי סיפר הרוכל הייתי סוחר שוורים ברוסיה, ואת מעשרותי הייתי נותן למלמד התינוקות שהיה תלמיד חכם מופלג וירא ה' והיה עני מרוד.

פעם אחת זימן לי ה' עסקת שוורים גדולה מאוד, בה הרווחתי ממון רב, כהרגלי לקחתי את כספי המעשר ונתתים למלמד.

להפתעתי סירב המלמד לקבל את הכסף, ואמר כי סכום זה הוא גדול הרבה יותר ממה שנצרך לו לפרנסתו, ומה אעשה? שאלתי את המלמד.

בכיתתי אמר המלמד, יש שני ילדים מוכשרים, שנראה לי, כי אם ישלחו אותם ללמוד בישיבה מפורסמת יגדלו בתורה לגאון ולתפארת, אלא שהוריהם עניים מרודים ואין ידם משגת להוצאות הדרך, על כן עצתי לך שתיקח את הכסף ותשלח אותם ללמוד תורה.

שמע סוחר השוורים כעצת המלמד, ועשה כדבריו.

שני הילדים נסעו לישיבה, ולימים התפרסמו בעולם כגאונים וכפוסקי הדור, רבי משה פיינשטיין (יש גרסאות שהיה זה רבי אהרן קוטלר) זצ"ל ורבי יעקב קמינצקי זצ"ל.

אין ניק מקיוב מעשר כספים

איתא במדרש כאן (תנחומא יח) עֵשֶׂר תְּעֵשֶׂר. עֵשֶׂר, בְּשִׁבִיל שְׁתַּתְּעֵשֶׂר. עֵשֶׂר, כְּדֵי שְׁלֹא תִתְחַסֵּר.

ולכאורה דברי המדרש סותרים, שבתחילה אמר: "עֵשֶׂר, בְּשִׁבִיל שְׁתַּתְּעֵשֶׂר" שיגיע לידי עושר. ולבסוף אמר: "עֵשֶׂר, כְּדֵי שְׁלֹא תִתְחַסֵּר" משמע שרק לא יהיה לו הפסדים, אבל אין הבטחה שיתעשר?

ואכן ידועה שיטתו של הגר"א, שאם נותן מעשר מובטח לו של יחסר לו ממון, אבל אין הבטחה שיתעשר, רק אם יפריש חומש.

אמנם מבואר בש"ך בפרשתינו, וכן בחפץ חיים באהבת חסד פרק יט בהג"ה לבאר שיש פעמים שאדם מעשר כראוי והיה מן הדין שיתעשר, אך יש דברים שגורמים לאדם שירד מנכסיו כמבואר בגמרא סוכה (כט:), ואפילו הכי מועיל לו המעשר שלא יתחסר, אמנם הוא לא יעשיר אך גם לא יחסר לו.

ועוד ביארו ליישב את דברי המדרש: שאם יבוא אדם ויאמר, מדוע שאתן מעשרות כדי שאתעשר, אני מסתפק במועט ולא מעוניין להתעשר, על כן בא המדרש ואומר: "עשר שלא תתחסר" גם אם לא תרצה להתעשר, אבל כדאי לך לעשר את ממונך, שלא יגרם לך הפסדים, שהממון לא ירד לטמיון.

ובכתר ראש להגר"ח מוולאזין (אות קכ"ג) מובא שאמר בשם רבו הגר"א ז"ל שכל השומר מעשר, מובטח בכך שלא יבוא לידי היזק כלל, והשומר חומש מובטח שיתעשר. ויושרש בזה מדת הבטחון והלואי כל ישראל היו שומרים מעשר, היה מתקיים הפסוק אפס כי לא יהיה בך אביון.

החזו"א נשאל מכן תורה זמן קצר אחר נישואיו, שהיה מסובך בחובות כספיים לרגל רכישת דירה ורהיטים, האם במצב כזה מוטל עליו להפריש מעשר כספים?

ענה לו החזון איש: אין את נפשי לדבר מנקודת מבט הילכתית, אבל מתרחשים לרוב מקרים שאין להגדירם כצרה, הצטננות קלה... וכדומה.

כל טיפול בהם אצל רופא, או בית מרקחת עולה חמש לירות לפחות, ואת אלה יכולים ודאי לחסוך ע"י הפרשת מעשר כספים... גם דברים גדולים יותר חוסכים בזה... (פאר הדור ח"ד עמוד צה)

מסופר שבביתו של רבי חיים מוולאזין זצ"ל נפל פעם ספק בסכום כסף מסוים, אם הוא שייך למעשר כספים.

לאחר שרבי חיים ישב ועיין בדבר, החליט כי אפשר להקל, והורה, כי מותר להשתמש בכסף.

כעבור זמן לא רב, הלך אחד מבני ביתו של הגר"ח לשאוב מים מהבאר, והנה ניתק הדלי ונפל לעמקי הבאר.

הביאו בני הבית גרזן, ובו ווים ושלשלו את הגרזן אל הבאר, הווים נועדו לתפוס את הדלי, כדי למשוך אותו מן המים.

הנסיון לא צלח, וגם הגרזן נפל לתוך הבאר.

משנודע הדבר לר' חיים מוולאז'ין עלתה בראשו המחשבה כי רמז רומזים לו.

ישב וערך חשבון, וראה זה פלא, ערך הגרזן והדלי שאבדו במימי הבאר, היה שוה בדיוק לאותו סכום עליו הסתפק, ואשר הורה בו להקל.

הורה הגר"ח כי יש להפריש את המעשר לצדקה, ובסופו של דבר הועלו גם הדלי והגרזן.

סיפר בנו של רבי בן ציון פלמן זצ"ל (שלמים מציון מס' 36) בחודש תמוז שנת תשס"ב, באישון לילה פרץ גנב לבית אבא והפך את כל תכולת הבית, עד שמצא את מבוקשו, ארנק של אבא שתחיתו שערכ קודם לכן, הונחו בתוכו כ 3000 שקל.

כשמצא את מבוקשו יצא וברח לנפשו.

כהקדמה אומר לכם, אבא משום מה בעולמו הטמיר, לא פחד מכלום, לא היה לו מורא מגנבי לילה... מעולם לא הציע לעשות סורגים בחלונות, [לפני שנים רבות נכנסו גנבים באמצע הלילה, והוא עדיין ישב ולמד, הגנב היה עם חפץ חד סכין או מוט ברזל, ואמר לאבא תביא מיד את הכסף... אבא הרים את עיניו וצעק עליו בקול רם, מה אתה מפריע באמצע הלימוד? הגנב נבהל וברח, ובלילה שלמחרת אבא המשיך ללמוד כרגיל ללא שום שינוי]

עם שחר, כשבני הבית התעוררו, ראו שפני הבית אינם כתמול שלשום, ברור, כי גנב הסתובב בלילה.

חפשו ובדקו, ומצאו שמלבד הכסף והשעון של הרב, שבו חישב את דרכיו ורגעיו לא נגנב מאומה, הרב שב מהתפילה שמע על הגניבה ונבהל מאוד, מה זאת עשה אלוקים לנו?

בימים הראשונים, מאוד הוטרד ונסער מהגניבה, ובדאגה סיפר, כמה פעמים לבני הבית ולאחיו על סכום הכסף שנגנב, הדבר היה פלא, על מה ולמה חרד את כל החרדה הגדולה?!!!

כמובן 3000 שקל אינו סכום של מה בכך, אבל עדיין אין הסכום הזה מצדיק את הדאגה הגדולה שהיתה עליו.

אחיו איש החסד הרב ישראל ז"ל שהיה קשור אליו בלב ונפש, כאשר ליווה אותו לכולל ביום הגניבה, שמע מפי הרב על שאירע בבית באישון לילה, מיד הוריד את שעונו שלו ומסרו לאחיו הרב, אבל לגבי הכסף הפטיר ואמר נו ה' נתן וה' לקח, הרב שמע בכאב ושתק כהרגלו.

עברו כמה ימים ועדיין לא נרגע מהגניבה, אחיו שראה את טרדתו אמר לו אני לא מבין מה הבהלה הגדולה 3000 שקל אינם מצדיקים את האבל הגדול שלך, ובכלל אני יכול לדאוג להשיג לך תמורתם 3000 שקל אחרים.

הרב ביטל את דבריו בהינף יד, כאמרו לא זה הענין...

ילדיו של הרב פלדמן חדי העין הבחינו כי מיד כאשר נודע לרב על סכום הכסף שנגנב, לקח עט ודף, והתחיל לחשב לעצמו חשבונות, בינו לבין עצמו, ישב וחישב, כתב ומחק, ושוב כתב ומחק, הם הכירו והבינו, כי בוודאי מחשב את חשבונותיו לראות אם היה בידו אי פעם סכום כסף שלא נהג בו ביושר, שמשום כך סיבב המסובב העליון את הגניבה, כך עברו כמה ימים ועדיין בכל ערב, הפנקס פתוח, והיד רושמת.

החשבון מתחיל מימים עברו, מיום עמדו על דעתו, אולי שם נעשה איזה מעשה שלא ביושר, אבל לא נמצא דבר.

עברו כמה ימים, והפנקס נסגר בצער, מסיבה פשוטה כי לא נמצאו השקלים הלא נקיים שיצדיקו את דבר הגניבה, ומעתה התעלומה מתעצמת, מה זאת עשה אלוקים לנו?

חלפו שבועיים והרבנית הצדקנית שאלה, האם עתה כבר ידוע לך מדוע נגנב הכסף? הרב השיב בצער, לא, עדיין אינני יודע את הסיבה.

כחודש לאחר הגניבה תקפו הרהורי תשובה את הגנב, והוא שלח את מי ששלח להשיב את הגניבה.

השליח השיב את הכסף במלואו מתוך בקשת מחילה וחרטה גמורה, באותו יום שהושב הכסף, נהרה על פני הרב, שמחה רבתי, אין שמחה כהתרת הספיקות, והוא היה שרוי באושר עילאי.

כאשר פגש את אחיו מיד סיפר לו בשמחה על הכסף המושב, אחיו שמלכתחילה לא הבין על מה הצער הגדול עתה לא הבין עוד יותר, על מה השמחה הגדולה הזו, ושאל מדוע בתחילה כל כך נבהלת מהגניבה, ומדוע עכשיו שנמצא הכסף אתה כל כך שמח, וכי 3000 שקל זה סיבה לעצה או לשמחה כה גדולה!?!..

הרב פלמן שהיה שרוי באושר ובשעת רצון, פתח ואמר:

כשהכסף נגנב, לא הצטערתי על הכסף, בוודאי כסף הוא לא סיבה להביא צער או אושר על האדם, אלא אמרתי אם הקב"ה קרא לגנב שיגנוב, אות היא כי נהגתי שלא ביושר בכספי, ועל זה חרדתי חרדה גדולה באיזה כסף נהגתי שלא ביושר?

חישבתי את כל הכסף שבא לידי, ולא מצאתי כסף שלא נהגתי בו ביושר, ומעתה גדל צערי כנראה שיש איזה כסף שנהגתי בו שלא ביושר ואיני יודע מהו, ועל זה בוודאי שיש לדאוג ולהצטער.

אמנם מצאתי שהיתה תקופה שהמצב הכספי בבית היה דחוק מאוד, ובאותה תקופה לא נתתי מיד את המעשר כספים, אלא לקחתי את המעשרות בהלוואה לעצמי, עד שבעזר ה' השיגה ידי ופרעתי את החוב של המעשרות.

ובאמת הסכום של המעשרות מהימים ההם היה בדיוק 3000 ₪.

אבל עדיין לא הבנתי, אם זהו הכסף שנהגתי בו שלא ביושר, זה לא סיבה שיגנב הכסף לצמיתות, שהרי בסוף פרעתי את החוב לעניים, והפרשתי את המעשר כספים.

אבל עתה לאחר שהכסף חזר, הבנתי הכל, הכסף נגנב כיון שלא נתתי מיד את המעשרות, אבל כיון שבסוף כן פרעתי את החוב לעניים, ממילא גם הכסף חזר אלי, ותקפו הרהורי תשובה לגנב והחזיר את הכסף, ועתה שנפשטו כל הספקות אין שמחה כהתרת הספקות אני שמח מאוד שבאמת ראיתי שלא נמצא בידי כל אוון.

מעשה ביהודי איש עסקים שקיבל מכתב ממס הכנסה, ובו נאמר שרוצים להעמידו למשפט בתביעה של מאה אלף דולר על מיסי עסקים שלא שילם.

אותו יהודי אכן לא שילם, את כל עסקיו עשה בצורה לא חוקית, ולכן בקבלו מכתב זה, אחזו פחד ואימה, ולא מצא תושיה כיצד להחלץ ממצב זה, בפרט שידע שעם מס הכנסה מסוכן להתעסק, כי ביכולתם לעשות ככל העולה על רוחם.

הלך היהודי לרבי חיים קנייבסקי זצ"ל לבקש ממנו עצה וברכה.

שאלו ר' חיים האם כבודו נותן מעשר כספים בשלימות? ענה היהודי כן, אמר לו רבי חיים א"כ אין לך מה לחשוש ולפחד מהם.

עוד הוסיף ואמר, עצתי לך, לשלוח אדם אחר במקומך למשפט.

היהודי הלך לדרכו כשכולו תמה ומהורהר, לשלוח אדם אחר שלא ידע כלל מה לטעון וכדו', הרי בזה לכאורה אני מסכן את המשפט.

תוך כדי הרהוריו פגש אחד מחבריו, ששאלו לפשר מצבו? סיפר לו היהודי שיש לו משפט עם מס הכנסה, והוא בפחד.

ענה לו חברו אלך אני במקומך, איני מפחד לטעון, שהרי איני חייב להם פרוטה, כשמוע היהודי כך, ראה כיצד עצתו של רבי חיים מתקיימת ללא כל השתדלות מצידו, ומיד הסכים לרעיון זה, הגיע עת המשפט וחברו הלך לבית המשפט טען מה שטען, ובחסידי ה' אכן זכה במשפט, אך קנסו אותו לשלם אלף דולר.

בשמוע היהודי את הבשורה על הנס וההצלחה, קם ונסע לר' חיים סיפר לו על הזכיה במשפט ועל הקנס.

טען ר' חיים, ואלף דולר זה לא כסף? מדוע עליך לשלם סכום זה? לך תברר שוב היטב, אם אכן שילמת מעשר כספים על כל עסקאותיך.

היהודי הלך לביתו ובדק את כל ספרי חשבונותיו עד שהתגלה לפניו עסקה שהרויח בה עשר אלף דולר, ועדיין לא שילם את המעשר.

על אף השעה המאוחרת, הלך מיד לאחד מראשי הישיבות, ומסר לו אלף דולר לצדקה.

שאלו ראש הישיבה מה הביאך לבוא בשעה כ"כ מאוחרת? הרי יכולת להביא זאת מחר.

עמד היהודי וסיפר לראש הישיבה את כל הסיפור, בסיימו, כעת לאחר ששילמתי את האלף דולר הללו, יכול אני ללכת

לישון רגוע, ביודעי שלא אצטרך לשלם פרוטה למס הכנסה וכך הוזה.

רבי חיים קנייבסקי זצ"ל אמר בשם אביו זצ"ל שמי שמקפיד על מעשר, אין למס הכנסה שליטה עליו, והוסיף עוד בשם אביו, שבכל ספק של מעשר כספים רק תחמיר, כי ממעשר אף פעם לא מפסידים, אלא רק מרויחים.

סגולה לבנים

נאמר במדרש (שמות רבה לא ח) שאם אדם מפריש תרומות ומעשרות כתקנן זוכה לבנים.

וז"ל המדרש: וְאִם הִפְרַשְׁתֶּם כְּתֻקְנָן, בְּנֵים יִזְכְּרוּ אֲנִי נוֹתֵן לָךְ.

סיפר הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל רבה של רמת השרון, לפני ארבעים שנה נסעתי מבני ברק לרמת השרון, ונסעתי קודם באוטובוס מס' 54 עד משטרת רמת גן, ומשם ברגל דרך רחוב רש"י לרח' אבא הלל, שם נוסע קו 531 לרמת השרון.

באוטובוס קו 54 ישב לידי האברך הרב גליקסמן שהיה חברי בישיבה, והיה אוסף כספים עבור כולל חזון איש, וסיפר לי שפעם בחודש הוא נוסע לרמת גן, לקבל תרומה מיהודי שהגיע אחרי השואה כפליט חסר כל לארץ, ועסק לפרנסתו בקושי ובדוחק בתור פועל שיפוצים.

אחרי תקופה כשציפה ללידת בנו בכורו, הסתיים ההריון בהפלה, וכך היה אחר כך שוב, עד שהרופאים החליטו שאסור לאשתו להיכנס להריון כי זה מסוכן לחייה אם תלד ילד חי.

כשחזר לעבודה סיפר לשותפו את הבשורה הרעה, השותף היה דתי, ושאל אותו שמעת על החזון איש? אולי כדאי שתבקש ממנו ברכה, שמע האיש בקולו ונסע לחזון איש, וסיפר לו את מצבו.

אחרי כמה זמן התחיל הריון חדש, והרופאים הזהירוהו שחייב לעשות הפלה מייד, אחרת תמות אשתו...

נסע האיש לחזון איש ובקשו שיברכהו שיעבור ההריון בשלום, שאל אותו החזון איש אמור לי: כשאתה קוצץ ציפורניים אתה זורקם בבית על הרצפה? ענה האיש חס וחלילה, אמא שלי לימדה אותי שציפורניים זורקים לשירותים.

שאלו שוב מהרווחים שלך בעבודה, אתה נותן מעשר? ענה האיש שכלל אינו יודע מה זה, אמר לו החזון איש אתה תתחייב לתת מעשר, ואני מברך אותך שבעזרת ה' הכול יהיה בסדר, ותבוא להזמין אותי לברית...

האיש נדהם מי אומר שזה בן, אולי זו בת? אולם החזון איש בשלו, הזמן אותי לברית.

כשיצא האיש מהחזון איש, נזכר שמחר הוא אמור לקבל סכום גדול, עבור עבודה שביצע בעבר, והיות שלא היו לו עדיין רהיטים בבית, חשב שיקנה בכסף הזה את החסר.

חזר לבית החזון"א, ואמר לו שרוצה להתחיל לתת מעשר אך רק מאחרי התשלום הנוכחי, כדי שיוכל לקנות רהיטים.

אמר לו החזון"א כבר ביום הראשון הגיע אליך יצר הרע? אם היצר הרע מפריע, סימן שאתה חייב להתחיל מייד עכשיו!

אתה רוצה שיהיה לך ילד, אם כן מהמשכורת של מחר תיתן מעשר, ומאז נשלחה ברכה בעסקיך, ובמקום להיות פועל פשוט בשיפוצים, הוא גדל ובנה מאות בניינים ברמת גן, וסיפר לחבירו שהמעשר שמחלק כל חודש הוא כ-300 לירות, ובאותה תקופה משכורת ממוצעת הייתה 50 לירות לחודש ופירט לו שנותן כך וכך לתלמוד תורה פה ולישיבה שם וכו'

שאל אותו החבר, ולכולל של החזון איש אתה נותן תרומה? ענה האיש לא, החזון איש לא ביקש, אמר לו החבר שהחזון איש אף פעם לא מבקש, אבל הכול בזכותו, והתינוק חי, וכי לא מגיע לכולל שלו משהו?

עשה האיש חשבון, והודיע ש-30 לירות כל חודש יתן לכולל חזון איש, את כל זה סיפר לי אותו אברך שנסע באותו יום לקחת את התרומה החודשית.

אחרי שנה וחצי אשתו הייתה בהריון פעם נוספת, והרופא הודיע לה שיש לה בדם משהו שגורם שהתינוק לא יוכל לחיות, הלך האיש לחזון איש פעם נוספת, שאלו החזון איש אתה מקפיד לתת מעשר?

ענה האיש כן, אמר החזון איש אם כן יהיה בסדר, וכך נולדו ליהודי הזה, שני ילדים.

אחרי כעשר שנים חזרתי והתעניינתי מה נשמע עם האיש, ואמרו לי שהיצר הרע התגבר עליו, בסופו של דבר וישמן ישורון ויבעט, והפסיק לתרום את תרומתו.

וסוף המעשה היה, שהסתבכו עסקיו עם הבנקים, ונאלץ למכור את כל מה שהיה לו, והוא עצמו גר בדירת מרתף שכורה בשכונת יד אליהו בתל אביב. (בעקבי הכתובים איוב)

סיפר רבי דוד צבי זילברשטיין מרבני תל-אביב שפעם אחת נתלווה אל יהודי חשוך בנים, אשר שם פעמיו לבני ברק כדי להתברך מפיו של החזון-איש.

הוא אמר לאיש, עצתי להפריש מעשר כספים בשביל אחזקת תורה, לא חשוב לאיזו ישיבה או תלמוד תורה ובלבד שהכסף יהא מיועד ללומדי תורה, ואם קשה להפריש מלוא הסכום בבת אחת בסוף החודש, מוטב יפריש בכל יום סכום קטן.

הם יצאו מעל פניו, ורבי דוד צבי אמר אל האיש, חזור והיכנס, ותכבד את החזון איש בסנדקאות.

נכנס האיש ואמר: עשיתי כדבריו, רבי קיימתי עצתו, וקבלתי עלי להפריש מעשר, אני בטוח שיעזור לי ה' ויתן לי בן, ואכבדנו בסנדקאות.

נענע לו החזון איש בראשו, ולתקופת השנה שימש החזון איש סנדק לבן שנולד לאותו יהודי, שהוכנס לבריתו של אברהם אבינו. (פאר הדור שם עמ' קטו)

מסופר על רבי יהודה קצין (מחבר ספר מחנה יהודה) זצ"ל שהשתבח מאוד במדת הענוה.

ומעשה באדם אחד ירא שמים שהיה חשוך בנים, והתענה ימים אחדים, והיה מתפלל ובוכה, ויעש שאלת חלום למצוא פשר דבר.

בחלום דברו אליו ויאמרו לו: כי ילך, אצל רבי לויטס איש יבנה, ויורהו את אשר יעשה, למען יזכה לבנים.

בקומו בבוקר לא הבין פשר החזיון, מיהו רבי לויטס?

בבוקר השכים ללכת לרב העיר רבי שלמה רפאל לניאדו זצ"ל בעמ"ס בית דינו של שלמה ואב"ד בעיר ארם צובא (חלב).

ויגד אליו החלום למצוא פשר דבר.

ואמר לו הרב זצ"ל כי ילך לבית הכנסת הגדול ושם יראה בראש, את הראב"ד רבי יהודה קצין, כי הוא כמדריגת רבי לויטס ז"ל שצוה על הענוה במסכת אבות (ד' ד') "רבי לויטס איש יבנה אומר, מאד מאד הוי נשפל רוח, נשתקות אגוש רמה"

וישאל האיש ולמה מהר"י קצין יחשב כר' לויטס, ולא אדוננו מו"ר עט"ר?

השיבו: אני מסיבת היותי רב העיר איני יכול להיות במדריגת הענוה כראוי, ואולם הר"י קצין הוא מוכתר במידת הענוה בתכלית, וראוי לתואר ר' לויטס איש יבנה שצוה על הענוה.

וילך האיש אצל האר"י קצין זצ"ל, וסיפר לפניו המאורע והתחנן אליו שימציא לו תרופה.

האר"י קצין פקד עליו שיפריש מעשר מכל כספו לצדקה ולומדי תורה מהקרן, ומכל מיני רווחים מדי חודש בחודשו, ובגלל זה יהיה לו בנים זש"ק.

ויעש כן, כל ימיו, ומאז נפקד בבנים זש"ק, נטעי נעמנים כדבר איש האלקים. (פרי עץ הגן עמ' קכ"ה)

לנסות את ה'

מספרת הגמרא פגש רבי יוחנן את בנו של ריש לקיש, שהיה בן אחותו. אמר לו רבי יוחנן: אמור לי פסוק שלמדת! אמר לו "עשר תעשר".

שאל הילד את דודו רבי יוחנן: מה הכפלות "עשר תעשר"? אמר לו רבי יוחנן: עשר – בשביל שתתעשר.

שאל הילד את רבי יוחנן מנין לך שאכן כך הוא? אמר לו רבי יוחנן: לך תנסה בעצמך ותיווכח לראות שאכן כך הוא.

אמר לו הילד וכי מותר לנסות את הקדוש ברוך הוא? והרי נאמר: "לא תנסו את יי" (דברים ו טז)?

אמר לו רבי יוחנן: כך אמר רבי הושעיא: אכן אסור לנסות את הקדוש ברוך הוא. אבל זה נאמר בכל הדברים – חוץ מנתינת מעשר. כי בענין זה נאמר בפסוק בפירוש שמותר לנסות את הקדוש ברוך הוא.

שנאמר (מלאכי ג י): "הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחגוני נא בואת אמר יי צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די"

מהו הלשון "עד בלי די"?

אמר רמי בר חמא אמר רב: "עד בלי" – עד שיבלו שפתותיכם מלומר די. כלומר, הברכה תהיה כה מרובה, עד שתאמרו כל הזמן 'די' מספיק. ותאמרו כל כך הרבה פעמים 'די' עד שיתבלו שפתותיכם על ידי כך.

וכתב המאירי (שם) שאדם צריך להזהר שלא לעשות מצוות על מנת לקבל פרס עליהם, כי בכך הוא מנסה את השם, לראות שאם יעשה את המצוה הזו, הקב"ה יתגמל אותו על כך.

ואף על פי שהתורה מיעדת שכר על המצוות, כגון מה שאמרה התורה אם בחקתי תלכו וכו' ונתתי גשמיכם וכו'?

ביאור הדברים: שאם יעשו המצוות, סוף השכר לבא, ולא שהתירה התורה לעשות את המצוות על מנת כך, אלא שהבטיחם הקב"ה על כך.

וכן מה שאמרה התורה עשר תעשר, ודרשו חז"ל עשר בשביל שתתעשר, כלומר שסוף השכר לבא, כאלו אמר עשר ותתעשר, ולא שיעשר על מנת שיתעשר, ואף על פי שאמר הביאו את המעשר אל בית האוצר ובחנוני נא בזאת וכו'?

ביאורו כן, שהדבר ברור על השכר לבא, אא"כ יתגלגלו לו חובות מצד אחר, ומ"מ לעשות על מנת כך אסור, וכן מה שאמרו נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו וכו' ביאורו גם כן ותהא הבטחתכם שסוף ברכה לבא, וכן סלע זה לצדקה בשביל שיחיו בני ר"ל והבטחתי שיחיו בני לא שיהרהר על מדותיו יתברך יקרה לו מה שיקרה.

ומה שאמר כאן עשר בשביל שתתעשר והקשו בגמרא וכי מותר לנסות את ה' והשיב רבי יוחנן חוץ מזו, דכתיב ובחנוני נא בזאת.

לא שאף בזה יהא מותר לנסות ולעשות על מנת כך, אלא שאע"פ שבשאר יעודים לבו של אדם בטוח בשכרם, מ"מ אינו סמוך בהם מכל וכל, אבל בזו יהא בטוח לגמרי... שכל מדותיו של הב"ה מדה כנגד מדה:

ומדוע מותר לנסות את הקב"ה דוקא בענין המעשרות?

על כך עונה המגיד מדובנה במשל, משל למה הדבר דומה: בעיצומו של היריד הגדול, עצרה בכיכר השוק עגלה עמוסה בגלילי אריג משובח בשלל צבעים, מיד הקיפו אותה סוחרים האריגים, משמשו

בסחורה כהרגלם, וקבעו, אריג מעולה הוא משופרא דשופרא, ומה מחירו?

אמר הסוחר בעל העגלה חמש מאות שקלים לגליל, ובכל גליל יש לפחות ששים מטר, המחיר היה זול להדהים, והעסקה כדאית עד מאד, אך כאן התעורר חשדם מה יהיה אם יתברר שבכל גליל יש שלושים מטר בלבד? והם נפלו בפח...
 ...

אמר המוכר, אדרבה, תסקרו את הגלילים ותבחרו את הדק ביותר, אותו שנראה לכם כקצר ביותר, תמדדו אותו ותראו מה אורכו.

הסכימו, בחרו בגליל הדק מכולם מדדוהו ומצאו שאורכו ששים ושניים מטרים, על אתר נקנתה כל הסחורה לשביעות רצון כולם.

והנמשל: הבורא יתברך אמר, שמעו לי, שאין אדם שומע לי ומפסיד, אין אדם מתרושש חלילה מקיום המצוות, ואדרבה זוכה הוא לברכת שמים בעסקיו, ואם יש איזשהו היסוס בענין זה, אזי אדרבה, תבחרו במצוה שלכאורה נראית כל כולה כהפסד, מצות הצדקה והמעשרות, שבהן נוטל האדם חלק מרכושו ומוסר לזולתו, מחסר ממונו במו ידיו, ובחנוני נא בזאת.

ראו שלמרות שאתם מחסרים מכספכם, תהיה לכם ברכה מיוחדת ושפע כה רב, עד שייבלו שפתותיכם מלומר די, אזי תבינו שכך הוא בכל המצוות, שאין אדם מפסיד, משיעור תורה, מקניית צורכי מצוה, משמירת שבת, כי לעולם... לעולם אין אדם שומע לי ומפסיד.

*

אמר רבי שלמה ברעוודה זצ"ל לתלמידיו, שההבדל בין יהודי לגוי, הוא, שכשהגוי מקבל משכורת הוא קורע את המעטפה לראות כמה כסף הרויח, ויהודי פותח את המעטפה לראות כמה מעשר כספים הוא צריך לתת.

מעלת לימוד התורה ביחס לשאר המצוות

אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א): על המשנה "ותלמוד תורה כנגד כולם" כל מצוותיה של תורה, אינן שוות לדבר אחד של תורה". ובאר הגר"א דהיינו למילה אחת של תורה. דהיינו שכל המצוות ביחד לא שוות ללימוד התורה.

וכך כתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה ג). אין לך מצוה בכל המצוות כולן, שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות כולן.

מעלת לימוד התורה בשבת

כתב המקובל החסיד הרב רחמים שרים זצ"ל תלמידו של גאון המקובלים בירושלים הרב שאול חיים דוויק הכהן זיע"א בספרו שערי דרך החיים (ח"ג סימן קצה) וז"ל ושמענו מפי הרב יוסף חיים (הבן איש חי) שהלומד בשבת עולה י"ז אלף פעמים על החול מפי מגידי אמת עכ"ד.

וכתב בספר שיבת ציון (ח"ב רלג, להרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א): א"ל מו"א המקובל רבי סלמן מוצפי זצ"ל שצריך לומר י"ז אלף רבוא כי כך שמע מפי חכמי הקבלה שבירושלים (וזאת עפ"י הכתוב בספר עץ חיים למהרח"ו ובתקוני הזהר ועוד)

ואם כן 17 אלף ריבוא הוא מאה שבעים מליון. לפי זה לימוד תורה של שעה אחת בשבת, שווה כמאה שבעים מליון שעות של חול".

ומה שכתב הבן איש חי (שנה ב בהקדמה לפרשת שמות) ששעה אחת בשבת שווה כאלף שעות בחול, אמר לו אביו זצ"ל שהוא לאו דוקא ובדרך הפלגה כתב כן, (כמו שאומרים 'חמץ אפילו באלף לא בטל', ובאמת שגם ביותר מאלף, אינו בטל).

חוברת זו שהנך אוחז בידך, נקראת בשקיקה על ידי כל שכבות הציבור, ורבים מוסרים מהם דרשות לציבור. ויש ביקוש להגדיל את התפוצה, כי אין הקומץ משיביע את הארי.

בסכום של 100 ₪ ניתן להדפיס כ-40 חוברות והנך שותף בזיכוי הרבים. של מאות שעות של לימוד תורה בשבת קודש, והכל יהיה נזקף לזכותך.

להקדשת חוברות

עם הנצחה לעילוי נשמת או לברכה

במחיר עלות ניתן להתקשר 054-8428679